

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

lesv Christi Annvs 657. Vitalianis Pap. Annus 3. Constantis Imp. Annus 16.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

qui sua sponte prodere culpam, qui omnino damnatus esset: nam si vera peccata admisisset, ob peccatum puniendus, si vero non admisisset, ob id, quod se mendacio infamasset, grauius plectendus foret. Sunt enim haec verba canonis:

XLV. CANON DE CLERICIS PVBLCIS SVACRIMINA PRO DENTI- BVS.

a Conc. To- let. 8. c. 5.

XLVI.

DE S. FRV CTVOIO EPISC. BRACA- KENSII.

Quicumque sub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterij, vel episcopatus mortali crimine dixerit se esse pollutum a supradictis ordinationibus submovendis, eos saltem vel veri confessione, vel mendacio falsitatis. Neg enim absoluti potestis, qui in se ipsum dixerit, quod dictum in aliis puniretur quoniam omnia, qui sui fuerit mortis causa, maior homicida sit. Tu vero consule a nobis superius suo loco dicta in eodem canone Concilii Valentini. Habent eadem Acta haec infra: Factum est decretum sub die Kalendarum Decemb. anno feliciter octavo regni gloriosissimi domini nostri Reccasinthi Regis. Quod ad eundem Potamiam spectat, interfuerat ipse octavo Concilio Toletano, federatque quarto loco in confessu quinquaginta duorum Episcoporum, auctorque cum aliis fuit, ut sanciretur canon ad aduersus carnis iniquatione pollutos, quos Episcopi debent inquirere, eisdemque seuerè corrigere, ne quid huiusmodi admissum audiri possent: cuius memor tantus Episcopus, in se ipsum statueram in eos ponam sponte conuertit, dignum vere penitentis edens exemplum.

Sed & illud (vt vidimus) bene consultum fuit, vt sancta Synodus in locum lapsi Episcopi substitueret sanctissimum sacerdotem Fructuosum, de quo haec in Notis suis doctissimus Garzius: Fructuosus ex regio Gothorum sanguine oritur, Ducis filius, Episcopi Pileatini Tomanius discipulus, caelorum monasteriorum conditor & pater ex Complutensi Abbate, cum monasterium exedificauerat ad Virgilionem tractum Iusti & Passoris martyrum nomine, Dumnicenfi Episcopo creatus, in Potamijs delecti locum subrogatus, Bracarenfi Ecclesia curam suscepit, Acta huius Concilij, nempe Toletani notis, post Eugenium Toletanum & Eugenium Hispanensem subseribit. Eius memoria cum sanctitate opinione a populo Bracarensi & Compostellensi colitur, festo die dicat ad octidiescentum Kal. Maij. Corpus eius a monasterio ab ipso exedificato inter Dumium & Bracarensem sepultura mandatum, postea & Gelmeride primo Compostelle Archiepiscopo Compostellam translatus, vbi magna populari veneratione colitur. haec in ipse: Sic igitur magna consideratione a Partibus factum, vt in locum vbi S. Ecclesia atrocis vulnus acceperat, tanti succelloris ornamento eam, quae interrogata videri posset, delegerent infamiam. Porro eiusdem S. Fructuosi memoria in Romano Martyrologio recentia anniuersaria die publicae praeconi in Ecclesia vna cum aliis sanctis recepta est sextodecimo Kal. Maij.

IESV CHRISTI ANNVS 657.

VITALIANI PAP. ANNVS 3. CONSTANTIS IMP. ANNVS 16.

I.

MC XMI. CO. VIM. MATTO MARTY- RI.

b Martyr. Rem. du ty. Aug.

Redemptoris adest annus sexcentisimus quinquagesimus septimus, Indictione decimaquinta anno Imperatoris iam inchoata: quo S. Maximus, eiusque discipuli ab exilio Constantinopolim reuocantur ad quaestiones, ad dicendam tuus causam de his, quibus a pluribus idem Maximus & discipuli accutentur: hic praetextus erat, cum re vera illud agerent perfidi Monothelitarum, vt eos a Catholica fide diuellerent, & suae ipsorum haeresi facerent: quod alias saepe tentatum ab ipsis, satis ex Actis est demonstratum. Sed cum id diu multumque aduersari frustra tentasset, tandem eo furoris adacti sunt, vt sanctissimi viri iam decreperat fenecluis etiam Angelis reuerendi iudicis linguam praederint & manum dexteram crudelissime angustant, partique supplicio alterum eius quoque discipulum affecerint. Est de his veterum omnium scriptorum assertio, praecipue vero eius viri Acturum, necnon Theophanis, & aliorum Graecorum histori, octi,

simulque etiam Latinorum: sed & publica praeconi ecclesiastica b, quibus in ipsorum natali die, ammenter commemoratio, eorumdem martyrum pi edicantur, ipsum tradant.

Quomodo autem ista se habuerint, ex dictis Actis publicis summa fide excepit prodenda erunt, sed praecipue omnium quae spectant ad temporis rationem, sed praecipue haec quidem facta esse hoc ipso anno, inde certum deducimus argumentum, quod in istem publicis Actis merentur anni viginti duo ab eo tempore, quo Sarraceni petrauerunt Aegyptum, vique ad tempus, quo Maximus ab exilio reuocatus Constantinopolim iudicio subicitur, cum ex Theophane & aliis dictum sit Imperator, vt de Sarracenis Aegyptum inuaderentibus facta esse anno viginti seximo Heraclij Imperatoris, qui numeratus Receptoris annus sexcentisimus trigentesimus quintus: cuius addatur anni viginti duo, plane ad huc ipsum Domini annum sexcentisimum quin quaginta septimum pertinet. His de temporis ratione elucidatis, iam ipsi Actus censueamus, propterea vt saepe didimus, ex Graeco Vitalianis codicibus, quae sic habent:

Passantem vero multos temporis praeteriisse, et Senatus deum exilio, rursus inquit Imperator, amque accepit. Quo vero in hanc, vt ibem regiam appulerunt, tum domum, tum cum discipulis, sub occasum Solis venerunt duo Mandatorum datus exacerbatum, eosque e nauigio educentur nulli & in aliam, ad discipulum, & in diuersis excubiis custodierunt. Post aliquot dies ducunt eos in Palatium, semperque eo intradunt, ubi Senatus conuerat, multaque alia turba, & statim in media solennis praecipuum. Tum dicit ei Sacerdotes: Christianus? Respondit: Gratia Christi Dei vniuersorum, Christianus sum. Sacerdos autem multo percussus furere. Non est hoc verum. Respondens iterum, & dicit: Tu dicit, me non esse: at Deus dicit, esse me & propter hoc Christianum. Sacerdos autem: Si Christianus es, cur alij Imperatorum et Sanctus? Vnde hoc manifeste delatatur: Odam, autem et accitua affectio, fuit & dilectio est. Sacerdos vero iterum, in quo plurimibus apparuit te & Imperatorem ad se & vixit cum te in solus Aegyptum, & Alexandria, & Pentapolim, & Tripolim, & Africam Sarraceni prodidisti. Et quae horum demergerat: dicit Maximus.

Et introducunt Ioannem, qui fuerat Sacerdos Petri, demergerat Praetor Numidia Africa, & dicit: Antiquorum dicitur annorum dominus imperauit beato Petro, vt exercitum in Aegyptum duceret aduersus Sarracenos. Qui cum tibi confidit vt seruus Dei, respicaturus est per litteras, num es auctor eius, vt dicitur. Si aliquid respicissis, tu enim Deo placere. Heraclij Imperatoris discipulum, Imperium Romanorum non mouere. Dicit autem seruus Dei: Si tu alicuiusque Petri ad me, meaeque, ad com litteras, praesentem, & si quae penam placitas legi. Ego inquit illi: non habeo litteras, sed in qua ad te scripserit: sed in castro huc annis illa tempore loquatur. Et Sanctus: Si tota castra id loquatur, quomodo tu sola de his in calumniatus? An vniuersam me ridisti, aut ego res? Respondit: Nonquam. Et ad Senatum Sanctus conuersus, dicit: Si quis est hominum professa accusatoris testes, indicat: In quoniam nullus nesciat, indicabimus; & in qua mensura mensi fuerit, remittatur vobis, dicit vniuersorum Deus.

Deinde intro mittitur Sergius Magnus, haec dicit: Aliter nonem annis dicit mihi beatus Abbas Thomas, qui Beata erant. Papa Theodoros me misit ad Patrium Gregorium, qui ad Imperatorem descenderat, vt ei dicerem, vt quoniam excommunicatus: nam seruus Dei Abbas Maximus somnium vidit, iussit in calis ad Orientem & Occidentem multitudinem angelorum, quorum alij ad Orientem clamabant: Constantinum Angustiam vocat: alij ad Occidentem: Gregorius Anguste tu vocat, clarior antea ca fuit vni, qui ad Occidentem. Tum exclamat Sacerdos: Te ad hanc vniem de Deo comburendam.

At Sanctus: Gratias ago Deo purganti voluntaria mala meo voluntario supplicio. Verantamen de re mundo a scandalo. Necessesse est enim vt veniant scandala: vt autem ei, per quem scandalum venit. Non sic oportuit talia dui, praesentium Christianis, nec impunitos esse, qui haec faciunt vt hominibus placere, qui haec sunt, etas non sunt. Haec vno Gregorius bene dixerunt, vt suam erga Imperatorem beneuolentiam ostenderet, in quo (si & vobis ita videtur) tum illum, qui ante hanc synodum fuit,

impelli, verit. & adducere Patricium Petrum, tunc hunc pro-
ducere ablatum Theonem, & a Theonem filium beatorum Papam Theo-
dorum. Tunc, profectum omnium, dixit Patricio Petro: Dic
mihi, domine Patrici, scripsisti ad me ymaginem, de quibus dixi pro
pugnatum tam Sacellarium aut ego ad te? Similiter beato Pa-
tri: Dic, domine, eorum tibi ymaginem summum narrasti? Si me ar-
ripisti, alium fecerit crimen, non meum, qui vidissem: reor enim in-
voluntaria somnium: tu autem sola, qua profecti sumus ad volunta-
ta, pame lex.

VI. Tunc dicitur Troilus: Ludis, Abbe: non nosti, vbi sit? Et Sanctus:
Nostis, inquit, sed logo vitam meam ad hunc conferatam, vt
talis iudicetur. Dixit dominus Epiphanius: Cognoscit Deus,
publites facti, hoc latens, ea si vera non sunt. Post quem Sacellarium
scriptum cum traximus dicit: Pleni omnes mentionem, ac tu solus
vera loquor. Sanctus vero euerbo illachrymans, dicit: Potestati
habetis, permittente Deo, & vniuersis, & mortificare. Verum
tamen abest, vt in vera loquatur, quantum vt Satanas natura
Duo esse possit, quod est omnino impossibile. hanc Maximus se-
cundum loquendi modum vtitur, cum quid omnino
impossibile dicit fore. Sed & apponit adhuc iuramentum,
dicens: Nam non merer cum Christianis videre faciem
Dei, qui loquitur omnia est, qui facit eum & opifex, & conditor, &
creator, & iudex: & confitatur vniuersum, si vquam tale so-
mnum vult, aut alium narratorem audire, nisi hoc dora ce domus
solum qui deus vult, est in imperium.

Tunc adducit tertium Symplocium, Theodorum filium lo-
an-
apostolice Candidatum, cognomen Chilan, qui mone gener est
domini Platani Patrici qui hanc respiciatur: Cum sermo inter nos
fuerit esse de Imperatore, vti perperat quia dicitur, curritur factum
& laudat, Et Sanctus dicit: An ymaginem tecum loquor sumus
vbi simul cum religiosis presbytero deum Theodoro fratre
hospiti propter Primicerium, de eo pro littera rogatus? Quod si
necesse deprecandis, primum habebam.

Postea adducit Gregorium filium Phorini, & dicit: Rome con-
tali me in celum Abbatem Maximi, cuiusque dixissent & Impe-
ratorum esse sacerdotem, dicit Abbas Anastasius huius discipu-
lus: Memoratur esse sacerdotem, Statim et Sanctus respondet: Me-
mor Deum, domine Gregori: me enim tecum quicquam in eo se-
rene loquor ad conferentiam meam. Ac se huius proferunt, hocque
dicit ad sonitum: seruiato vestrum sustinere. Ego, qui habitus
est, seruitum exponam: me ridet, vt inueniat. Dominus hi-
cuius Gregorium, cum Romam venisset, dignatus est venire in cel-
lam ieroni: quem cum vidisset, abici ad ieroni, vt mihi mo-
rari videretur, & ad eum, & amplexus sum cum, dicitque, pos-
quam consilium: Quia causa est op. abela aduentum domini meo
in uisum: Sanctus a Deo habet illi dicitur noster, Imperator oc-
ciderit, vnam gentem pacis sanctuarium Dei Eulpharum, fecit in-
ferri a Deo honorificatum Papam, missa oblatione ad sanctum Pe-
trum, ablatum cum, vt se cum Praesule Constantino con-
miseret, quia cum eius imperium, dignatus est mittere meam me-
deoretate.

VIII. Ipe tunc dicit: Gloria Deo, qui te dignum fecit tali mini-
strio. Sed quomodo usque ymmon fieri Deo amabili eius serui-
tium? huiusmodi nesci. Dixisti: Typi causa, impossibile (vt arbitror)
fuit. Non enim peccatur Romani, tolli vna cum imperatorum
litterarum vobis licent gerentes sanctorum Patrum voces,
aut cum mendacis extingui veritatem, aut licent consulari
cautionibus. Nihil erit nobis, quod adoramus, si verba, qua do-
nare Deo, tollatur. Et dixisti: Non facit Typus sacrarum vocum
solentem, sed silentium, vt hanc dispensationem pacem tuamur.
Dicitur: Utinam illi apud sacrum Scripturam silentium & subla-
tum, dicit enim Deo per David a: Non sunt loquela, neque ser-
uatio, quoniam non adducunt voces eorum. Quare nisi dicantur
& adducant, nec poterit sunt, ineta Scripturam. Dixisti: Non
mea causa in filius: ego enim Symbolo contentus sum. Et quomodo
loquor, contentus esse potes, qui recipis Typum? At tu, hanc quid
demonstrat est, Typum recipere, & Symbolum dicit? Et dicit: Pro-
priea quod Typus aperte Symbolum dicitur. Tu vero: Quomodo?
Per Dominum. Recitamus, dicit, Symbolum: & cognosce, quomo-
do ponatur a Typo.

Ceryllus dicit: Credo in vnum Deum Patrem omnipoten-
tem, factorem celi & terre, visibilium omnium & invisibilium.
Dicit: Ceryllus peruenit, ac dicit, quomodo Nicas Patrum fides
rogata est. Faltor enim non erit Deus, voluntate & operatione

privatus naturalis: siquidem volens, ac non coactus, fecit celum
& terram, si vere dicit in spiritu David b: Omnia, quacumque
voluit Dominus, fecit in celo, & in terra, in mari, & in omni-
bus abyssis. Quod si dispensationis causa cum perfida tollitur sa-
lutaris fides, separatio est omnino a Deo, non vno, hoc genus dispen-
sationis.

Cras enim nefarii Iudei dicit: Dispensatione faciamus in-
ter nos pacem, & populemur: tollamusque nos quidem circumci-
sionem, vos vero baptisma, nec amplius inter nos belligeremus.
Hoc & quondam Ariani scripto preterdunt sub Magno Constantino,
dicentes: Tollamus Consubstantialia, & Alterius substantialia,
& inter se Ecclesie rota coniungantur. Nec vero Deseri Patre no-
stri id acciperunt, sed maluerunt persecutionem pati ac mortem,
quam eam vocem tacere, que ostendit vnam Patris & Filij &
Spiritus sancti superessentialem diuinitatem: idque adiuuato in, qui
hoc prapotent Magno Constantino, sicut ab is memoria traditum
est, qui magno labore & studio, quatum scripta sunt, collegerunt.
Ac Imperatorum nemo potuit Deseri Patris perseuare, vt
melius vocibus conglutinetur cum is, qui ipsorum temporum
reserui sequentur, sed dulcibus, propriis, ac certis, & accommoda-
tus dogmati, de quo questio esset, vt sunt manifeste dicentes. Sacerdotum
esse querere ac definire de salutaribus dogmatibus Catholica Ec-
clesie, non Imperatorum.

Dixisti: Quid igitur, an non est omnino Imperator Christianus &
sacerdos? Non est, inquit: non enim absistit altari, non post sancti-
ficationem panis extollit, ac dicit, Sancta sanctis: neque baptizat,
neque ymaginem mysterium peragit: non ordinat & facit Episcopos,
& diaconos & presbyteros, neque consecrat & vngit templum: nec si-
gna sacerdotij gerit, super humerale & Euangelium, vt Imperij co-
ronam & purpuram. Et tu dixisti: Quomodo igitur Scriptura Re-
gem & sacerdotem dicit esse Melchisedec? Respondi: Vnus natura
Regis vniuersum Deo, qui factus est natus propter nostram salu-
tem Pontifex, vnus fuit typus Melchisedec. Et siquidem secundum
ordinem Melchisedec aliam dicit esse Regem & sacerdotem: andeto
reliqua quoque dicere, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque
initium dierum, neque finem vite habentem: & considera, quid ex
eo malo nascatur: talis enim alius inuenitur Deus factus homo, qui
secundum ordinem Melchisedec, non secundum ordinem Aaron nos-
tram operaretur salutem.

Et quid multa percurrimus? In oblatione, qua in sancta
mensa post Pontifici & sacerdotes, & diaconos, ac omnium or-
dinem sacrum, cum Iudei Imperatores commemorant, dicitur
diaconos: Es laicorum, qui in fide dormiunt. Constantini, Con-
stantis, & reliquorum sic & videntium Regum meminit post omnes
sacrosanctitates.

Cum hac diceret, clamauit Menas: hoc sermone scidisti Ec-
clesiam. Ad quem Maximus: Si qui sanctuarium Scripturarum
sanctorumque Patrum verba dicit, secundum Ecclesiam: qui tollit
sanctorum dogmata: quid demonstrabitur Ecclesie facere, sine
quibus nec hoc ipsum Ecclesie esse potest? Sacellarium autem di-
xit apparitoribus Praefecti: Dicit Praefectus: Hunc hominem debui-
stis finire vivere, vbi cum possetate est.

Ibi eo furat ducto, discipulum eius intromittunt, ab eo postu-
lantes, vt iudicium faceret in praepotorem, vt qui Pyrrhum assi-
xisset. At ille sedata voce sic verum respondit: Nemo aequo ho-
morem habuit Pyrrho, ac meus Magister. Cum igitur de multo
interrogatus, non potuisset adduci, vt a decore & religiose vo-
ce atque ab obseruantia decederet, inbet cum Sacellarium, coram
is, qui aderant, verberari. Quem pugni cadentes, seminecum fe-
cerant. Dimisit illi in carcerem, ad senem venit Menas, cuius pre-
sentibus Primis dicit: Huc te coniecit Deus, huc addidit, vt
pretium habeas eorum, que alii scidisti, omnes in Origenis dogma-
tum trabens errorem. Ad quem senex, omnibus presentibus: Ana-
thema Origeni, eiusque doctrina, & cuius cum eo sententia. Tunc
dicit Patricus Epiphanius: Solutum est, domine Abbas, Mene a te
illatam opprobrium: nam est Origenistes fuisse, postquam ana-
thematizauit, se eo liberavit crimine: Ego, inquit, in praesens nihil
tale de eo amplius accipio. Post hac eo vnusquisque eorum abductus
est, vbi custodiebatur.

Postero vero die, circiter lucerna accessionem, Troilus Patri-
cius & Sergius Euphratas regis mensa praesentibus ad eum venerunt:
cumque scidissent, cum quoque iusserunt sedere, tunc dixerunt:
Narra nobis, domine Abbas, qui cum Pyrrho in Africa & Roma ser-
monem habuisti, quibus per argumtu peruerserit vt proprii dogma

b Psal. 134.

SILENTI-
VM QUA-
RYNDAM
VOCVM
NON AD-
MISERVNT
PATRES.

X.
MONO-
THELITAE
IMPERA-
TORUM ES-
SE SACER-
DOTALI DI-
CERANT.

XI.
LOCVS IM-
PERATO-
RVM IN SA-
CRIS.

XII.
ANASTAS.
DIXIT VBI
S MAXIMI
VERBERA-
TYR.

XIII.
TROILITAE
SERGII
CVM MA-
XIMO ER-
MO.

anathematizaret, tuncque assentiretur. Respondit Abbas: Si pene me libri tui essent, ex tuis votis, nulla te pretermissa, que in commentariis tuis, narrasset: Sed quia te ab illis sunt, exponam, que memoria reuocabit. Et quadam commemorauit eorum, que dicta fuerant: hocque addidit: Ego proprium dogma non habeo, sed Catholica Ecclesie commune: nec enim vocem illam innotui, vt meum proprium dicitur dogma.

XIV. CAVSÆ, CVR NON COMMVNICET CVM MONOTHELITIS.

Possunt enim narrationem ei dicunt: Non communicas Sedi Constantinopolitana? Respondit: Non communico. Dicunt: Quamobrem? Et respondit: Quia sanctas quatuor Synodos eiecerunt per nouem Alexandria facta capitula. Et per Eubesium proxime à Sergio in hac urbe factam, Et per Typam deinceps sexta Indictione expositam: Et quod ea, que per Eubesium dogmatice auerant, per Typam repudiarunt: ac seipso totius destruxerunt. Qui ergo à se damnati sunt, Et à Romanis, Et ab ea Synodo, que postea sexta Indictione facta est, depositi, Et sacerdotio nudati, quamnam conficiunt Mystagogiam? aut qualis spiritus ad eos venit, qui à talibus persequuntur? ordinantur scilicet. Dicunt ei: Quid igitur? tu solum saluatur, Et omnes perirent? Et dicit: Numquam communiuerunt tres patres, cum omnes statim adorarent: non enim res aliorum respiciunt, sed ne ipsi exciderent à vera potestate. Sic quoque Daniel conciliis in lacum leonum, non damnauit eos, qui Deum non orarent ex edicto Dary, sed de se cogitauit, ac sibi prescepit, malitiamque mori, Et in Deum non delinquere, nec à propria flagellari conscientia ob damnatum legem prauitatem. Quare mihi Deum non det, vt de quoquam iudicem, aut dicam me saluum saluatur esse. Quantum autem possum, malo mori, quam conscientiam per turbare meam, quod in fide quoquam modo peccarim.

XV. MENDACI ISAGVNT HERETICI.

Dicunt ei: Quid habes facere, cum Romani Byzantii vniueris? Nam ecce heri venerunt Apocrypharum Roma, Et crastino die Dominico communicant Patriarcham, ac omnes manifeste cognoscunt te deponisse Romanos: videlicet, te illum sublatum, nostris assentiantur. Dixit Maximus: Qui uenere, prauidicium Sedi Romanae, tametsi communicant: quoniam quidem non attulerunt ad Patriarcham litteras, non faciunt. Nec mihi vniquam persuadere, Romani huius, qui huius sunt, communicaturus, nisi constanter Dominum nostrum ac Deum secundum veramque naturam, ex quibus Et in quibus est, queque ipse est, habere volens facultatem Et operandi saltem nostram. Et dicunt: Si vero huius conueniant Romani, quid facis? Qui dicit: Spiritus sanctus per Apostolum, Et Angelos anathematizati, qui propter praedicationem nostram aliquid assentant.

a Galia

Dicunt ei: An omnino necesse est, duas voluntates dicere in Christo Et operationes? Respondit: Omnino necesse, si quidem pietatem veritate colere volumus. Nihil enim curum sine naturali operatione subsistit. Sancti enim Patres aperte dicunt, neque esse, neque cognosci absque essentiali eius operatione quamcumque naturam. Si ergo non est, neque cognoscitur natura sine operatione, que eam essentialiter denotat Et characterizat: quomodo aliter possibile est, sciri Christum, aut noscitur Deum vere naturam Et hominem?

XVI. VAGANT ADHYC MONOTHELITÆ.

Tunc dixerunt: Scimus uenera ita esse. Verumtamen ne afferas Imperatori dolorem, qui vel pacis solam causa hunc fecit Typum, non vt quicquam eorum tolleret, que in Christo intelliguntur, sed vt pacem tueretur, dispensatione silentium eorum vocem faciendo, que dissidium alabant.

b7. Cor. II.

Seruus autem Dei, huius se adiiciens, respondit cum lacrymis: Non debuit bonus ac pius dominus ex mea humilitate percipere dolorem: non enim possum contristare Deum ea tacendo, que ipse in se dicit Et confiteri. Nam si iuxta diuinum Apostolum b, ipse est, qui posuit in Ecclesia primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio Doctores per eos videlicet, ipse est loquutus: ex omni autem sancta Scriptura tum veteris, tum noui Testamenti, Et à sanctis Doctrinibus ac Synodis edocemur facultatem volendi Et operandi habere tum deitate, tum humanitate, incarnatum Christum Iesum Dominum ac Deum nostrum. nihil enim ab ipso abicit eorum, quibus vt Deus cognoscitur, aut eorum, quibus vt homo noscitur, excepto peccato. Si vero per se tum secundum veramque, nec vlla re deficiat: profecto totum de eo adulterat mysterium, qui non confitetur, ipsum esse, quod est cum is, que ei in se secundum veramque naturam, ex quibus, Et in quibus est, Et qua ipse est, omnium naturalium proprietatum.

XVII.

Cum illi paulisper conuicissent, inter se annuente, dixerunt:

Vnde demonstrare potes, eos, qui sedu Constantinopolitana sunt, quos adfirmari? Respondit: Lem singularis ostendit esse ex sermone, quem cum d. n. n. Gregorio, qui primus à sancto, d. n. n. huius: nunc vero (si ita videtur) hoc etiam detestatio. habere dicit hanc ueniam indigno seruo restitit, Et notitiam facti librorum, quandoguidem meo adempti sunt: idque ueniam manifeste facio sine ulla uerbis flexuosi ambagibus.

Cum deinde alia multa dicta essent, conuenerunt se ad tractationes, considerationesque petitas à Scriptura, à natura, Et de te: quibus oblectati, hilariores fuerunt, operantur dicit: Stetit Deus, hac nobis profuerunt: atque ex hac uerba non habemus, quod uobis factum molestiam. Dignus uero seruis dicit: Ipe ueni ad cellam tuam in Eubas, ac tuam aulam destruxim. Deo potest tibi optulari: uel uilam agoniam suscipere. Hoc uerba dolent, quod committis, vt multi à communione huius Ecclesie parentur.

Equo est (ait seruus Dei) qui assentit, me conuenit dicit, ne Ecclesia communicaret Byzantiorum? Respondit dominus Sergio: Hoc ipsum, quod non communicas, magna ad omnes seditionis est uox. Seruus Dei dicit: Nihil uolentis autem assentientia, ac nihil eadem patrocineret liberis. Cum uerba dicit dominus Troilus, in toto Occidente Typum anathematizari: dicit Dei seruo: Pulchrum est, quod per seruum nostri est firmatio contumelia assentit? Respondit Dei seruo: Ipsi sunt Deus, qui domino auctores fuerunt, vt Typam faceret, Et in quo assentit sunt. Dicit Troilus: Qui anathema: Quam assentit Respondit seruus Dei: Qui sunt Ecclesia, implebant: Primum eam efferunt. Et ecce obnoxiorum fordes in infirmis Et ab omnia respiciunt excussa sunt.

Verum consilium hoc ei dete, vt fuis au, nempe Heraclio Imperatoris, pia memoria exemplum sequatur. De ueniam non sensisset, à nonnullis in Occidente probrum sibi asperit: etiam si haberant omni Ecclesiastica reprehensione, hancque seruis: Eubesia mea non est, nec ego dicitur, aut seruis: uerum cum seruis Patriarcha eam quæque ante annis condidisset, quoniam ad orientem uenit, orauit me, postquam ad hanc sedem urbem abierat, ut meo promulgaretur, cum subscriptione. Eius uerba sunt: Non uero cum cognouerim eam à nonnullis opponerit, ut lora alioque, non esse meam. Hoc iussim (siue dicitur) sciri ad uocem huiusmodi Papam, qui damnaret Eubesium in iis, que ad Typam hanc scripta sunt. ac Sergio ex illo tempore ille expositus habetur. Facit hoc, qui nunc pro nobis imperat, Et eius existimatio petitis omni reparatione carbit.

illi tam quædam capita, siluerunt, cum hoc tacere dixerunt: Difficilia omnia, nec uiam habent eorum. ita que aliquidque uariis habitis sermionibus, inter se salutarum eam omni ueritate, ac reuoluerunt. hactenus huius dicit de Maximo habita quælio coram Iudicibus.

Ex quibus, inter alia plura notata digna, petentur uera esse, que à nobis superius dicta sunt in Iustitiam, nimirum, vt Imperatoris Orientis tot finceret leges Ecclesiasticas, quot relatas uides in Codice & Authenticorum librum, Et alias, que extraxerunt, uiciorum illis fuisse Constantinopolitanis Episcopos, qui cum que ipsi sancituri essent, scirent haud ab omnibus recipi de obseruari, nomine Imperatoris ea roborari curant, quo uel timore saltem subditi fideles percellit, eadem acciperent Imperatoris nomine sancta decreta. In illi male consulentes Ecclesiasticæ libertati, in Ecclesiasticarum legum condendatum, quo nihil in Ecclesia presentantibus, sponte profuerunt Imperatoribus: ut quæ adeo, vt etiam decreta fidei, imo & per fidei & impiorum, quibus suam quicque hæreticam siue schismaticam uollet, ea Imperatorum nomine promulgant: quibuslibet occasionem haud inuiti abriperunt, qua se inter laicos, ita & Ecclesiasticis imperare docerent. Costantinus est id ingenuus Heraclius, cum uideret ex Eubesia nomine promulgata nonnulli infamiam: ne corallisse, nemine hæretice prauitatis aspersum esse. Sed que in sequenti consilio Iudicum de Maximo, cuiusque discipulis facta sunt, ex iisdem Actis publicis audiamus, in quibus ista subiiciuntur:

Ahorum sabbato in Palatium duxerunt, Maximo licet, & Anastasius eius discipulus, praeparaueruntque dicitur.

quorum alter
Constantinopolitanus Episcopus Thomeas fuit, qui hoc
tempore illi Ecclesie preerat. pe gii auctori: Venit Con-
stantinensis & Mosis fides accitator: & a discipulo petunt. vt
seruare dicit agnoscitur. Multa vero cum libertate ac inre-
pulsibile de Senatus dicit: Constantini adductu in Se-
natu. Talis: Hic nos proditor est, nec monachus; sed tuum no-
men agi & sanauit Thomeum Thymelcum. Venit illinc, re-
fusa que multarum pacem. Omnes eius flagitia norunt, astu-
tamque multatam ad iudicium, & ad laudandum promptam. Mu-
di dicit, ut inuenerit fuit: modo vero, quia illa non communi-
catur Ecclesie Constantinopolitana, sed eius abduxit, ne heretico
congregacione macularetur. Ac rursus, si deliciae de se hinc, iam
negotium maxime, que ipse non nocuit: eadem facit turpis in-
teritatis & seruile voluptatis inuoluptate illi dedit: hinc
congregacione nouitate, qui exantiam atque bonitatem susce-
perunt pte.

XXIII. **XXIIII.**
Pylia interrogatus, Typone anathematizatus: sine metu di-
xit: Non solum anathematizatus, sed etiam libellum feci ac parre-
ti, non tamen scilicet. Dicitur ei principis: Quis igitur? Non
confero matre scilicet Respondit: Ne permitat hoc Deo, vt quod
vult faciat ex lege Ecclesiastica, diuina male factum. Multaque
pila interrogatus, cum respondisset, et a Deo submissitabat, edu-
citur Senatu, & adducitur fides.

Cui dicit Troilus Patriarchus: Vix Abba, dic veritatem, & de-
monio tui inuiciter: quomodo quidem si in legitimum quastio-
nem vocatum, & vel tuum coram criminosum, que tibi obedi-
ant, verum inuiciter; lex te intercipit. Respondit: Leni dicit,
vt rursus duo, tantum possibile est, vt ex in vel tuum verum
in apertum vt qui est Satanas, Deus sit: Sed cum Deo non sit,
non est possit, qui est apostata; criminosa quoque hoc falsa sunt, nec
dignetur. Atamen si quid libere facere, facite: Deum colere,
non falsam inuicem. Dicit ei Troilus: Nonne Typone anathematizatus
est? Respondit fides: Sape dico, mi anathematizatus esse. Troi-
lus: Typone anathematizatus, anathematizatus quoque Im-
peratorem. Respondit Dei seruu: Ego Imperatorem non anathematizatum,
sed chartam aliequam ab Orthodoxa & Ecclesiastica fide. Dicit ille: Vbi anathematizatus est? Sanctus Maxi-
mus respondit: A Synodo Romana, in Ecclesia Saluatoris, & in Dei
patria.

Tandem ad eum Eparchus: Communis hinc Ecclesie, an
non? Respondit, ac dicit: Non communio. Dicit ei: Quamobrem?
Respondit sanctus: Quia respicit Synodos. Dicit ei: Si respicit Syno-
dos, quomodo in Proprietas respicitur? Et dicit: Equae vilitas na-
tionum, cum dogmata cetera sunt? Pote: inquit Eparchus, hoc
dicitur respondit: Sane veniam a vobis accipiam, ac iubetis, ad-
uocandum scilicet passum ostendit.

Commissio tacet, dicit ei Sacellarius: Cur dilige Roma-
nos, Græcos vero odisti? Respondens autem seruu Dei, dixit: Prae-
cipuum habemus, non odimus quemquam. Diligo Romanos, vt
in illis fidei, Græcos, vt eiusdem lingua. Rursum Sacellarius:
Quis autem non te ipsum dicit? Respondit: Sepenaginta quinque.
Dicit: Quis iam amos tecum habet discipulos tuos? Respon-
dit: Triaginta septem. Tum quidam clericus exclamauit: Tibi red-
dit Deo, quancumque fisci loco Pyrrho. Ad quem nihil omnino
respondit.

Cum vero tam multa in Secreto * dicta sunt, nullum Patriar-
chatum quancumque loquuntur. Cum autem sermo de Synodo Ro-
mana inuenerit, clamat Demophilus: Non valuit ista Synodus,
cum tam congregatorum Martinus, qui depositus est. Tum dicit ser-
uu Dei: Non depositus est, sed persequutionem passus. Quamam
omnifacit super regni Synodali & canonica expositio, que certo
habuit eius depositioem? Verum tamen dempsi, vt canonice depoi-
situs fuerit: hoc non facit in prauidendum, que canonice secundum
sacra canonica decreta sunt, quibus & ea, que a sancto Papa Theo-
doro scripta sunt, inueniunt. Hoc audiens Troilus Patriarchus, in-
quit: Nihil, quid dicit, Abba, quod factum, factum est. Hic dicitis,
cum sanctum seruu paulum a Secreto inueniunt, consilium cap-
tum, vnam quidem ad speciem clementeris adiuuantes, vt homi-
nibus inuicem aliquis per humanitatem facere viderentur, morte
peruicaciter huius supplicia infligentes.

At quomodo cum eo vbi profectum sibi tradidit accepisset, at-
que in pretorium adduxisset: primum quidem diuino Maxi-
mo adstantem necum durissimè iussit verberari, non sicut

tem nefarius vir miseratus, non membra spualida, & regu conu-
cta non corpus illud icuato & laboribus consumptum, atque cri-
deliter cauit, vt ob defluentis sanguinis copiam subiectam partimen-
tum cruentaretur. careque vniuersa consumeretur, nec vllum mem-
brum sanum & integrum relinqueretur.

Tum bellua * se ad eius discipulum transfert, deinde ad eius co-
gnominem; Anastasium videm appellatum; multasque cui plagas
imponit, vbi cubi corpora torum replent. Atque in precibus adhibe-
bit, qui dum flagellaretur, hoc clamaret: QUI REGIS SAN-
CTIONIBVS NON PARENT, ET IN CONTVMACIA
PERSISTVNT, DIGNI SVNT, QUI HÆC PATIANTVR.
ac eos quidem agrum tenens, spiritum dicentes, in carcerem con-
traherunt.

Pestera vero die religiofum virum vna cum discipulo sistant,
torum vbi cubi exaratum, totum scateant timoribus, totum
plaga inuictum. Quinetiam cum tot dolentibus confectus esset,
non tamen sibi temperant, quin alia poera ei facerent, u-
torum penitus aspernantes. Linguam enim illam Theologum,
quaque sermonibus suorum instar scaturiat, a sanctibus vs-
que & a contigua epistolarum scilicet scilicet praedant, vt vobis
capio instrumeto, doctrinaque ei quoque & sermone experientur,
posteaque conticesceret, & motus esset. At vero, egregie Maximo,
non erat vel lingua exsiccata taciturnus. Verum qui linguam per-
fecit infantium, & muto surdoque dedit sermonem, ipse fecit, vt
præter opinionem loqueretur, sermoneque emittere magis, quam
antica articulates.

Postquam autem idem & discipulo Anastasio fuerant, eiusque
linguam intorsus praediderunt: eadem ipsum corroboraui gratia,
sermones dani absque loquentia instrumeto, tam que viderent in-
pinato & copiosum. Quare maiori inuidia scilicet homines perculti,
si alium generosi athleti inuictiorem cruciatum inuoluerunt,
quasi se inuictos esse exiimarent, nisi omnem in eos acerbitatem ex-
perirentur: quos & multo satius erat, morte afflicto tollere de me-
dio, sicut illi quoque videbatur, quam humis huius supplicia addice-
re: nam resistibus tenibus beatum complentes, ac tormentis vnaque
adhibitu, ei cultro & malleo dexteram manum abscedunt, & in
paucum tantum abiciunt, confestimque certaminis scum Anastasium
adent, idem ab eo supplicium expectent, vt pari gloria fructu o-
mnino potiretur.

Huius lingue & manus experte opinant & preterio, trahunt
& circumducunt per forum, excisa membra glitantes, clama-
ribus videntes incertis, eosque inuictis & dicitur aperientes. Tum
post inuictissimam illam Circumductionem, exilio longinquo tra-
dunt vna cum apocrypho Anastasio, ab omni cura & ope de-
serto & nudis sine calcibus, sine cibo, omni vite facultate priuatis,
prociat a mari propter misericordiam hominum rogationem, &
(quod enim granissimum) inter se disunctos, hoc solum fa-
cientes palibris sanctis seclerati a se segregantes, pepercere autem
inferte dicta supplicia alteri Anastasio, inuenis, quo sanctus erat,
Apocryphum rationem habentes. Sed pe gii auctori:

Postquam autem (vt sermo narravit) in exitum Maximium
deportatum; contigit, vt in via multa pepercere, multasque
erantibus subiret ac dolores, vripere que nec in iumento, nec in
sella aut lectica solere possent, multum doloribus confectus, ac in-
meriti afflicto angoribus. Eum igitur in quoddam grabatum vi-
uime contextum imponunt, ac vix egregie gestantes longo time-
re abducunt. Quem in quoddam Alame castello, quod Schimarus
appellatur, custodia inclisum collocantes: sinitur ab epi & cura
desertum. Cuiusque praclarum eius discipulum cum eius cognomi-
ne, ambos Anastasios, eodem itinere dixissent, disingunt v-
trumque a preceptore, eosque etiam ab inuicem derimunt, sin-
gillatim multa commutanti loca, & a longe in Abagorum in-
ducunt regionem. Ex his alter multo inuicemodus fessus, ipsum
spiritum, qui solum reliquus erat, emisit: nec satis scitur dies, quo
discessit e vita, vt eius dicit cognominis Apocryphum Anastasius.
At diuino Maximo in castello Alania iam triannum conclusus,
siniturque in corpori cura ministranti, quamuis plenus diuini
esset (vt dictum est) ac infirmo corpore, diuino quoddam visum
superne oblatum est, mortis diem isignificam, & ad illa acer-
senti tabernacula. Qui dies cum renisset (erat autem decimus
tertius mensis Augusti) hac dimittit, percurrit ad caelos, reue-
ra caeli & illa habitaculo dignus. Monumentum autem, in
quo sacrum eius corpus depositum est, tres lucida faci per vnam

XXV.
* bellum.
DVO ANA-
STASII PLA-
GELLAN-
TVR.

LINGVA
PRAECI-
DONTVR S.
MAX ET
ANASTA-
SIVS.

XXVII.
MANY DEK
TARA PRAE
CIDVNTVR S.
MAXIMVS
ET ANAST.

DVCVN-
TVR IN EX-
ILIV MA-
RIYS ET
DISCIPLI.

XXVII.
DISLVN-
GVNTVR
LINGVLI
AB INVICEM.

DIES OBI-
TVR ET CO-
RONA S.
MAXIMI
MARTY-
RIS.

notitiam

nollim ex tunc splendore illustrant, mirificam quidem emittentes fulgorem non alio modo vero (ut patet est) splendorem intentionibus asserentes, munificaque Deo erga famulum suum dignissimam ostendentem gratiam.

XXVIII.
AVG. ORIS
AD MAXI-
MVM APO-
STROPHE.

Verum tibi quidem, sanctissime Pater, magna presertim gloria & splendor est, cum te etiam Dominus plus huc honorificauerit, multo vero maior est, longaque prestantissima tibi illa tributa fors, celestes illi honores, cum magne luci apostolis, ac beate Trinitati, precibusque lucis in te recipis splendorem, Demque (quod maximum, maximeque mirabilem) vides, ac videlicet ipsa nomine factus sis Deus, & participatione totum desicatu, desicationemque venerabilem suscepisti. Quamobrem cum tam gloriam si adeptus, da quoque multum ad te auxilium nobis, qui adducimur in presentibus natamini viciis, cursum hunc peragimus, & hanc vitam navigamus multo procelis plenam: Vt te gubernatore, te duce, mare hoc inflabile inuaginemus, & in eterno tranquilloque portu stationem adipiscamur in Christo Iesu Domino nostro, cum quo Patri gloria, una cum sancto & vniuerso Spiritu nunc & semper, & in secula seculorum, Amen. haec tenes auar: quae autem sequitur oratio, non nisi in vno volumine (cum sint tres Vaticani codices, in quibus eadem sancti Maximi de sociorum Acta continentur) scripta reperitur, addita (ut videtur potest) a notario, qui in gratiam eiusdem Episcopi, Nicolai nomine, eiusdem sancti Maximi studiosissimi, eadem Acta contempserit. Sicut enim se habet:

XXIX.
NOTARI
AD S. MA-
XIMVM
TERTES.

Hac a nobis tibi oratio, o Patrum optime, & filerum amatissime, rebus ipsis (et & ipse non) omnino inferior, desiderio autem (ut puto) nemini colenti. Orationis vero causa & quibus fuit Antistes ex te pendens, qui dicitur est tui nomine, tum similitudine uocatum eius, quibus Myrorum gregem princeps: mirabilem sermone tuorum semper ipse capulus, te te maxime desiderans, tuumque inuicissimum nomen lingua faciens delicias. Cum & redde, societatem tecum & contubernium nanciscis: qui multum (ut vides) pro honestate pulchrisque institutis certamen cepisset: quique vitam ipsam licet licet proiciat, modo eis comingat aliquid melius in rebus gerendum seragere in Christo Domino nostro, cui gloria & imperium nunc & semper & in secula seculorum, Amen. Porro his de Maximo ar que eius discipulis dicitis Graeci historici omnes adhibulantur, simulque eorumdem Graecorum Menologia, necnon Latini auctores: ita ut gloriosum Maximi martirium tam in Oriente, quam in Occidente scriptorum omnium monumentis fuerit celebratum.

XXX.
Accedit ad gloriam tanti martyris, quod sui nobilissimi ingenii & hidae Orthodoxae, qua pollebat, dignas post se lucubraciones reliquit, quibus licet viuens fuerit ab aduersariis (ut dictum est) spoliatus: haud tamen, Deo eas protegente, perire penitus valuerunt, sed magna ex parte integre remanserunt: quarum hic tibi indidem, veluti in signum coronidem ad ea, quae sunt dicta de ipso, ex Vaticano prompuario excerptum apponimus, de promptum ex tribus tomis Graece confcriptis, & ex Photio collectum: quorum, ut facilius sit tibi cognitio, quatuor Alphabeti litteris distincta serie scripta singula numeramus hoc ordine:

P. significat Photium eius operis meminit.

A. reperiri docet in codice Vaticano numero 335.
B. esse ostendit in Codice Vaticano numero 336.
C. reperiri in codice Vaticano numero 337.

XXXI.
S. MAX.
MART.

- P. A. Quaestiones in Sacram Scripturam numero sexaginta quinque, cum eorundem solutionibus, ad Thalassium presbyterum ac praepositum.
- A. Expositio symbolica eorum, quae in sacra Synaxi sunt in Ecclesia.
- A. Expositio in Psalmum quinquagesimum nonum.
- A. Expositio Orationis Dominicae ad quemdam Christianissimum.
- P. A. Ad Thomam Dei famulum, de diversis eius quaestionibus in Dionysium & Gregorium, epistola una.
- P. A. Scholia in Gregorium Theologum ad Ioannem Cyrenensis Archiepiscopum.

- P. A. Celsioris quatuor de charitate, ad Episcopum praepositum.
- P. A. Centuria septem de Trinitate, de Verbi incarnatione, & de virtutibus eius.
- P. A. Sermo asceticus per interrogatorias & responsiones.
- P. Sermo compendiosus aduersus Sectam dogmatum, ad Petrum illustrem, per capta dicitur.
- P. A. Dialogus Pyrrhi & Maximi, de duabus voluntatibus & operationibus in Christo.
- A. Temu dogmaticus in Cyrum missus ad Maronem diaconum.
- A. Expositio summaria de Falscha Dominica, in qua totum KAL. amonstratio explicatur, cum inter alia sint chronologia.
- Epitola ad diuersos.
- B. Auxentio.
- P. B. Cononi presbytero ac praeposito.
- P. B. Constantino illustri ex Sacerdote diacono.
- P. A. Cosmae diacono Alex. de conuentione ac proprio, de propria essentia & hypostasi, continet capita nouem.
- B. Cydonio Episcopo.
- P. B. Cyrillo, seu Cyrillio Episcopo diacono.
- B. Eulogio Episcopo Alexandriae, de duabus Christianitatis, continet capita septem.
- P. B. Georgio praefecto, cum appellaret Constantino.
- P. E. Georgii Africa praefecti monumentum, ad monacha Alexandrinum, quae ab Ecclesia Catholica deservant.
- A. Georgio presbytero ac praeposito, qui per epistolam interrogat de Christi mysterio.
- P. A. Lemae praeposito, de monacha, quae continet capitula quatuor.
- A. Ioanni archiepiscopo Cyrenensis, quod animi immortalis.
- B. Ioanni cubiculario de charitate.
- A. Ioanni cubiculario de tristitia secundum Deum.
- P. Ioanni cubiculario diacono.
- P. B. Ioanni Episcopo diacono.
- P. Ioanni philosopho continet capita octo.
- A. Ioanni cubiculario, de rebus Ecclesiae dogmaticis & contra Severum diacono.
- P. Ioanni Saphisa.
- P. A. Iordani presbytero, de anima operationeque mentem.
- P. Iuliano Alexandrino ab heresi Archepiscopo monacho.
- B. Iuliano Scholastico Alexandriae, de dogmate falsae in qua Christiani carnationem.
- P. A. Marono presbytero, de natura alicui voluntari, continet capita nouem.
- A. Nicandro Episcopo, de duabus operationibus in Christo.
- A. B. Petro illustri epistola dogmatica.
- P. B. Polychrono Abbati quatuor.
- P. A. Pyrrho ad huc presbytero.
- A. Sicilia insule praeposito, monacho, & patre Orthodoxo, contra eos, qui vitam operationem suam in Christo.
- B. Stephano Abbati.
- P. Stephano praeposito ac presbytero diacono.
- P. A. B. Stephano monacho cognomine Doctore diacono.
- B. Thalassio praeposito ac presbytero, de Regibus Iudaeis, qui filios immolarunt.
- P. A. B. Thalassio presbytero ac praeposito quatuor.
- B. Theodoro presbytero Laura Raitha, de opera & natura.
- A. Anomae sine Artaxo disputatio cum Orthodoxo.
- A. Anomae & Orthodoxi altera disputatio.
- A. Macedoniam hereticis disputatio cum Orthodoxo.
- A. S. Athanasii cum Apollinariis disputatio.
- A. Quatuor sit anima per conspectus, aeterni & temporarii.

Sunt & alia episcopa, que magna ex parte videntur pertinere ad superiores episcopos, videlicet:

- De duabus vni Christi Dei nostri voluntatibus.
- De desideratis definitonum.
- Capitulum X. de duabus voluntatibus, ad Orthodoxos.
- Capitulum XI. de naturalibus voluntatibus & operationibus.
- Capitulum XII. de voluntatibus seu contrariis, qui vni in Christo dicunt voluntatem.
- Capitulum XIII. de essentia, natura, & hypostasi.

subiunguntur episcopa ad Theodorum Beibiu.

subiunguntur episcopa ad Eulogium.

- 1. Adversus eos, qui afferunt vnam in Christo dicendam voluntatem.
- 2. Extraneam de operationibus & voluntatibus caput quatuoragesimum, & quod sequitur.
- 3. De duabus Christi natura contra Ariam, Nestorium, Sabellium, & Eutychem.
- 4. Metaphrasim ex carminibus de silentio & virtutibus.
- 5. In laudibus Patris, si possibile est, transeat ad mecalix.
- 6. In Porphyry saggon, & categoris Aristoteli, quid dixerint, &c.
- 7. Versa de fractionibus.
- 8. Excerpta ex antiquo Patris. Incipit ab ireneo, desinitque in aliquot Cyrilli epistolis. hactenus habitationes Maximi, qui non Orientem solum, sed & Occidentem illustravit, & eo clarius, quod ea, que scripsit, martyrio etiam consignavit. Sed de Maximo latet.

Hoc eodem anno, qui & numeratur nonus Recesimundus Hispaniarum Regis, ex quo solus regnare cepit anno Domini sexcentesimo quadragesimo nono, finitibus Eugenius Toletanus Episcopus mortuus; in eius locum subrogatus Ildefonsus, que sanctus. Porro Eugenius egerat sanctitatis merito adscriptus relictus publicis Ecclesie tabulis inter sanctos, ex quibus annuatim a die, quod obit, idibus Nouembriis, nomen eius publice recitatur. At cum vix huius egregie re gestas magna ex parte oblitus remaneret; pauca, que de eo reperuntur scripta in libello eiusdem sancti Ildefonsi de vitis illustribus, hic recedamus, ut enim:

Eugenius alter post priorem Eugenium Pontifex subrogatus. hic cum Ecclesie clericus esse egeret, vita monachali delectatus. Qui legitur supra, videtur Calixtus Augustinam petiisse, illi mortuum seculum inuenerit, sique studia sapientie & prophetarum monachi decerneret excoluit. Vnde principali virtute relictus, & in Pontificatum assumptus, vitam plus virtutum meritis, quam vitiis egit. Fuit namque corpore tenuis, paruo robore, sed valde serenis spiritus virtute, studiorum honorum vi amplexaretur. Cantus passus vitiis vitatus, melodie cognitione correxit; Officiorum remissis ordinis, curamque deseruit. Scripsit de Trinitate libellum & eloquio nitidum, & rei veritate profusum; qui Lybie Orientisque partibus mitti quantocius poterat, nisi procellis resiliantibus sita inuenerit passibus inter viatorum desideria. Quos cum in prapereis animis coerisset sancta Mahometana, que ab Ariano homine venens fuerat mutata; hic quam primum Eugenius suis se ipsis occurrendum parauit; que in Orientem perferri cutans, haud periclitari valuit. Cum enim nefaria secta non dispartitione, sed animis tobar sibi compararet; haud prosperum Deum facit nec liberos ferentibus non profuturos. Sed que locum alia eisdem vni sanctissimi Incubrationes, idem in perperis ostendit.

scripsit & desiderabilis, vnam de duobus carminibus metro, a latere de duobus operis profa concitavit; qui ad multum inebriatum, cum ex hoc tenaciter sanctam valuerunt commendare

memoriam. Cabellos quoque Dracontij de creatione mundi conscriptos, quos antiquitas protulerat vitiatos, ea, que inconuenientia reperit, subtrahendo, immutando, vel meliorando, ita in pulchritudinis formam coegit, ut pulchrioris de artificio corrigentis, quam de manu processisse viderentur auctoris. Et quia de die septimo idem Dracontius retinendo, semipletum opus vixus est reliquissis; iste & sex dierum recapitulationem singula versibus renouauit, & de die septimo, qua illi vixus sunt, eleganter dicta subiunxit. Clarus habitus fuit temporibus Chindasvindi & Recesvindi Regum, fere duodecim annis tenens dignitatem simul & gloriam sacerdotis; sicque post lucis mundialis occasum in basilica S. Leocadie tenet habitationem sepulchri.

Aniequam autem de eius successore Ildefonso agamus, hie eiusdem Eugenii sepulchri epitaphium reddendum putamus, quod habet accolithis his verbis ipsius Eugenii nomen expressum:

Excepit Christe potens, discretam corpore mentem, Vt postum picea panam vitare barathri. Grandis inest culpa, sed tu pietate redundas. Eluc probra, Pater, & vna crimina tolle. Non supra meritum sanctorum caribus exal. Induce se profus sanctum videre tribunal. Vbi licet vno, qui sum, dignoscere versus? Signa prara lege, mox vitima, nosse valebis, nempe EVGENIUS MISSELLVS.

Ildefonsus autem successor ipsius, cum (ut dictum est) scribatur anno nono Recesimundi successisse Eugenio, plane hoc anno in eius locum subrogatus apparet. Que autem de se ipsemet habeat, cum præfatur in libello, quem, postquam creatus est Episcopus, scripsit de vitis illustribus, in medium adducamus: vbi enim eos recensuit auctores, qui eodem argumento libros scripserunt, hæc de seipso: Ali ego procul valde impar & in, quos aduocato retinet, & in, quos aduocato delectat, indignus satis, & absque substantia alicuius boni operis, successor sancte memoria alterius Eugenij factus in sede illa gloriosa Toletana urbis, quam non ex hominum immenso conuentu gloriosum dico (cum hanc etiam gloriosorum illustres præsentia Principum) sed ex hoc, quod coram timens Dominum, iniquis atque iustis habet locus terribilis, omni que veneratione sublimis, &c. hæc de sede Toletana Ildefonsus; de ipsius autem lucubrationibus agenda est in eius obitu.

Quod vero pertinet ad ea, que dicit de sede Toletana; eam plane præter alia multa insigniaque reddidit his temporibus celebrem successore lucium sanctorum Pontificum: nihil enim tam mouet populum ad cultum venerationemque alicuius Ecclesie, quam præsidium sanctorum fulgens sanctis operibus vira. Rursus vero, quod & in eos, qui minus digne in eam assumpti sedem degeneres repenti essent, diuina vindicta emiglasset, eandem ipse nominat locum terribilem, omni que veneratione sublimem, ex his scilicet, que ipse eadem præfatione inferius habet, vbi de S. Montano, que suo loco sunt dicta, recensuisset, his verbis:

Cum inquit, Helladius Episcopo sedit eius Insuper Diaconus fastu superbie insularer, post mortem quidem sui Pontificis vixit Episcopus, & ipse tabefactus, sed in reprobum versus sensum, ob intemperantiam morum, a ministris altaris sui dormicus strangulatus: quo expiravit. Item, cum successori eius Iusto Episcopo Gerontium præbiter, Principi oblectamine forme, concenprum aduersitatem, desereret, capio repetito motu vni perdidit intellectum, ut multum nec dicerem curatioribus, que quod in medellam ferret, totam in postea augmentum cresceret: sicque imaluit commotis mentis, ut vixque ad obitum suum terror esset hominibus eius, vel participatio visum, vel colloquium vni. Adhuc etiam successori in locum eius Eugenio priori Eufredius diaconus suum cum inuixus amicitie seculari vixit honorum præbiter & qualem prædixi extorsisset, tam in reprobum sensum, tamque in languorem superenimentum peruenit stationem, vix cum vivere rursus, tam mori esset, quod videret, quam vivere, quod mori vellet. hæc Ildefonsus; ad que vixus est alluissus, cum sedem Toletanam nominat locum terribilem, omni que veneratione sublimem.

Sed Deus, qui se aduersus prauos Episcopos vltorem manifestum exhibuit, erga sanctos misericordem, donis

XXXIX.

EPITAPHIUM SEPULCHRI EVGENII.

XL. ILDEFON- IUS SVE- CESSOR EVGENII.

* numero. * iustis.

XLI. TOLETA- NA ECCLE- SIE CELEBRIS.

TERRIBILIA DREIV- DICIA IN PRAYOS E- PISCOPOS DE CELEBRIS.

* Decretus habet Co- dex Vat.

XLI. donis

domis pluribus illidemque maximis impertitis, ostendit. Quam enim per suam genitricem Mariam Virginem ipsi, postquam factus est Episcopus, contulerit Ildefonso, ex canone Concilio in Hispania ad Pennam Ildelem sub Agidio Episcopo Toletano habiti hic innotelet. est canon eiusdem Concilii yndecimus istis verbis expressus, ubi agitur de solemniori cultu celebrando die natali eiusdem sanctissimi viri.

Item, quia mater Dei & Saluatoris nostri Domini Iesu Christi gloriosa ac semper Virgo Maria capillanum, ac sua virginitatis specialiter precorem beatum Ildefonsum Patriarchali Toletana Ecclesie presulem ac reatorem post sui assumptionem descendens de calce empyreo corpora alteri vixit, ac domi & miraculis spiritalibus decoravit, in signum spiritualis dilectionis & amoris; & quod mater Dei diligit & honorat, nos tenemur diligere & etiam honorare. Statuimus & ordinamus, ut per totam Toletanam provinciam eius festinatio precipue sui duplici officio solemniter celebretur. hanc Patres in dicto Concilio anno Domini millesimo trecentesimo secundo celebrato. Sed quare de tanta in rebus gestis eiusdem S. Ildefonsi scripta repeiuntur, in medium adducamus.

XLIII. IULIANUS DIACONVS SCRIPTOR RERV S. ILDEFONSI.

Iulianus, non ille Toletanus Episcopus, sed eiusdem Ecclesie Toletane diaconus, in praefatione voluminis sancti Ildefonsi de laude intereratæ Dei genitricis Mariæ, ipsius sanctissimi Episcopi res gestas contexit: habet eam, simulque eiusdem Sancti opuscula cum sermonibus eiusdem hand pridem typis expressis codicibus primum cura Parisiis, in lucem prodita summa diligentia viri doctissimi Francisci Fenardentii Theologi Parisiensis, cui hoc nomine plurimum debeat Hispaniarum Ecclesie. Quæ autem idem Iulianus diaconus Toletanus scribit de rebus adeo admirandis transactis inter Deiparam & sanctum Ildefonsum, ac primum quam cum sancta Leocadia intercesserunt, se accepisse testatur à testibus fide integerrimis Vibano & Euanio, qui eodem seculo, quo Ildefonsus, vixerunt, & Verbanus factus est postea Episcopus Toletanus, Euanus vero eiusdem Ecclesie Archidiaconus. Postquam igitur de primordiis eiusdem Sancti nonnulla Iulianus ipse narralet, hæc de eodem dicere pergit:

XLIV. DE S. LEOCADIA AD PARITIO N.

Quod per tot annos populus desiderantibus necdum fuerat ostensum, illi ipse patefecit primum: Et reliqua sancta ac Deo dicata virgine Leocadia, adveniente Rege in sede regia, sua festivitate omnibus adstantibus praesentaret, & ante sepulchrum eius genibus prostrata, tumulum, in quo eius sanctissimum corpusculum & sic hodie humentum est, ut exiret, & operculum, quod vix triginta iuniores movere possunt, non humanis manibus, sed angelicus elevatum: velum, quod sancti martyri membra tegerat, confurrexit, tanquam illud ipsa vincens foras submitteret, & veluti manibus hominum extensum elevaret, atque conspectui eius virgo, pulcherrima obsequens advenaret, clamantibus Episcopis, principibus, presbyteris, diaconibus cleri, atque omni populo, Deo gratias in celo, Deo gratias in terra, namque tacente, Ipse vero manibus statim complexans & asstringens, talia firmiter depræmere vota, vociferans cum omni populo, & clamans: Deo gratias, vivit domina mea, per S. Ildefonsum. Et ipsam repetens clerus vehementer psallebat, Halleluia: & canticum, quod ipse dominus Ildefonsus graniter fuerat: Speciosa facta es, Halleluia: & alia, quæ in ipsa Missa, quæ subter est annotata, in laude eius descripta. Clamabat inter voces populi, lat mugiens, ut aliquod incisurum deferrent, unde quod membris tenebat, praecideret: & nemo illi accurrebat, & populi vasti vocibus rictibusque fremebat. Nam & sancta virgo, quod voluntate submiserat, violenter retraheret. Sed & Principum quendam recessum, qui eo tempore erat, gloria & sinceritate terrena deposita, qui eam ob iniquitates suas incognitus superbo oculo intuebatur, cultum suum modicum quem in manu tenebat, cum lacrymis offerbat: & colla submissa, supplices manus à throno suo extendens, ut eam illi deferrent, instanter deprecabatur, postulat, ut indignum non iudicaret sua cum lacrymis offerentem. Quem ille apprehendens, quod manu levis tam modicum tenebat, dextra percussit: & cultrum ipsum una cum eisdem reliquiis rictis argenteis collocavit, indignantem iudicari, ut qui sancta præciderat, ultra polluta tangeret. Requirenti manum, quæ tantum valebat vicario iure præcipit impendi.

Hic per actum, quia longum est ista omnia scribere, cuncta que vix pertinet sancta Catholica Ecclesia, in Dei laudibus resque complecti sent. Hic exceptis, alia adhibere vix potest dies peregit. Sicut quia omnia sunt recitata, quæ eorum temporibus in Toletana urbe dominus Vrbano, & dominus Euanio per eum facta narrabant, vel ex multis partibus appropinquant, quæ qui hoc necdum viderunt, cum his legissent, adhibuit, pratermississe nec tam multa & magna, quæcumque viderentur. Supereminente vero die assumptionis sanctæ & sanctæ virginis Mariæ, ante tres dies tribus diebus Litaniis precepit, & Missam, quæ in illius laude decantaretur, perficit, quæ est septima. At vero ventum est ad eius solemnitatem, super aditum. Hæc missa de amore Dei sollicitus, & de suis inopiantibus malis confusus, ad dicenda solemnia regali de more auspicat. Nam rebus Dei ildefonsus manere adhuc manere fretus, dum dominica sua plenaria deo praesule serviebat, eam suscipere, & in laude genitricis Dei hæc, quod supra prænotavimus, summo cordis officio harmonice modulatione composita carmina apparere, & libellum virginis, tum more synonymis testimonio veteri ac non testamento plene compe eleret, & digna sacunda ac magnificentia non per data Domini sua exornaret, dum ante horam matutinam solita more adsequia Dei per agenda confingeret, ut rogibus sua Domini creaturæ: diacono vel subdiacono, atque loco ante eum a solis partibus, subito ipsa aperiret, & Ecclesiam in introitu, ut qui pro dori celesti aciem desigentes, lumen, quod ferri non valuerat, cum tremore effugient; lampadas, quæ manibus tenebant, & lucem, & sua vestigia, per qua venerant, advenit, præparata reperi sunt ad solale.

Solite omnis congregatio respiciens, quid de Dei sermo esset, tam cum angelicus chorus viderent: quod sanctus caperunt custodes, ut & terga ab ipso Ecclesia dante, remanentur ad proprias sedes. At ille bene sit confusus, ante dicitur sancta Virgine procedens, reposita in cathedra ipsam Dominam sidentem, ubi solitus erat Episcopus regere, & populum salutare (quam cathedram nullus Episcopus adhuc tunc possit, nisi dominus Sphærus, qui statim ipsam perdit, excoluereque illi & elevatis oculis affectus in circuitu eius, & vixit omnia ipsam Ecclesia replentem virginum turmam, de sanctis David misericordie sanitate aliquand deserventibus. Afflicti quæ in eam, ut possit consensu charissimis referret, sic cum alligata est vix: prope in occursum, serva Dei charissime, nunc manus dicitur in manu mea, quod de thesauro Filij mei estis actuali. Sic cunctis opus est, ut benedictione regimini, que tibi data est, in meo tantum seruitio vitari. Et quia vixit solus in meo seruitio nunc permatissis, & laudem meam desista in laudis gratia, dulciter in cordibus fidelium deprecari, & regimini Ecclesia item in hac vita ornata erit, & in futuro imperpetuum meum cum alio seruitio Filij mei letabitur. Et hoc dicit, ad omnia eius vna cum virginibus & hæc, quæ venerat, rimant. Tunc fit Dei seruitio in tantum seruitio de adspicienda gloria, in quantum praesens de sibi donata palma videtur, proferens Dominus nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vna, & cuncta regit per infinitum semper secula seculorum, Amen. hæc, quæ Iulianus diaconus, tribuit alicuius hithocia scriptorem Lixice Toletano Episcopo Urbani successori, accepisseque eam ab Vibano & Euanio, quibus per artem licentia rei gestæ miraculo immo miraculo nescit. Hæc autem omnes penitus, qui res Hispaniarum Ecclesie scriptis sunt prolecuti, ab ipso controuersia adhibentur. Quæ vero eiusdem Sancti opuscula legent, videntur, quam ardentissimo Dei genitricis amore ipse flagens, & quam copiose prosequens sic laudes eorum quæ eisdem sanctissimæ Mariæ Deiparæ: hand adeo, parvo, mirabitur, si tale ab ipsa munus fuerit consequutus. Post hæc autem cura admoniti sumus, in Ecclesia Toletana hand receptam esse Iuliani assertionem de tempore Apportionis Dei genitricis, ad S. Ildefonsum cum quocumque munere descendens, quam ipse dicit factam tempore Assumptionis eiusdem Dei genitricis Marie. Magis autem esse ibi antiqua traditione probatum, vixque retentum in sacris ritibus, id fieri compingit die decima octava Decembris, quæ solemnitas Expectationis eiusdem sanctissime Dei genitricis Marie dicitur celebrari.

* Ipsa. * Ildefonsi. * theca. * thecis.

lectari confertur; quod & sacris lectionibus antiquitus receptis in eadem Ecclesia recitari publice confuetum asseritur.
Hoc anno, qui vndecimus numeratur Sigeberti Francorum Regis, ipse ex hac vita migravit; licet alii decem tantum vixisse annos tradant, alii dicant penesisse ad annum Domini sexcentelimum sexagesimum secundum, quod plumbis, quae erunt dicenda, repugnat. Constat autem ipsum ob egregias animi virtutes à maioribus reuerentem esse inter sanctos, colique diem natalem eius Kalendas Februarias. Scripsit libellum de eiusdem miraculis Sigebertus Gemblacensis.

IESV CHRISTI
ANNVS 648.

VITALIANI PAP. CONSTANTIS IMP.
ANNVS 4. ANNVS 17.

ANVS sequitur Redemptoris sexcentelimus quinquagesimus octauus, Indictione prima: quo Thomas Constantinopolitanus Episcopus, vbi sedisset (vt habet Nicephori Chronicon) annos duos, & menses sexcentum, atque in eius locum subrogatur Ioannes presbyter eiusdem Ecclesiae Synceus & Custos vasorum. Hic ipse in Sexta Synodi Actis (vt dictum est superius) praedicatur Catholicus; quem de sua, quam profitebatur, Catholica fide Synodalem scripsisse epistolam ad Macarium Antiochenum, fidem faciunt Acta, quae extant Sextae Synodi, vbi inter alia de Ioannis fide Catholica haec leguntur: Similiter reuelatum est ex eodem reposito exempli Synodalem Ioanni sancta memoriae, qui fuit presbyter Iustiniani Imperatoris regis vrbis, contentum in super scripto ista: Per omnia sanctissimo & consacerdoti Macario Ioanni vobis in Episcopo, quoniam inuicem est: Quis loquatur potestatem Domini? &c. Probatur vero cognitumque fuisse Catholicum eundem Ioannem Episcopum, inferius eadem Acta testantur, quae commentaria existimantur.

Valdenamque repugnantis, quae in S. Maximum facta sunt, atque in discipulos eius, cum omnes simul toto hoc tempore durissimo detinerentur exilio, eo quod nolent communicare cum Constantinopolitana Ecclesia, cuius esset ipse Thomas Constantinopolitana. Si enim secus fuisset, communicare eidem minime recitissent; sed ab exilio liberati, Deo gratias egissent de reddita Ecclesiae pace, quam diu optassent, & pro ea Deum laudare cogitarent. Quamdiu igitur persecutari viderentur in Orthodoxorum precipuis agonis persecutionem, quae scripta habentur de Catholica fide eius Ecclesiae Partiarum, æquo animo haud ferre possunt ab illius suspitione cõmentis. Sed de his à superius diximus.

Hoc anno pax tractata est inter Romanos & Sarracenos, de qua Theophanes inter alios verbis istis: Anno decimo septimo Imperatoris Mahometis Arabum Principis, suorum seditione compulsi, de pace inuicem ad Constantinem missi, cuius pacis nomine in singulis diebus ab Arabibus mille nummorum depensas irrogantibus & equum & seruum. hac Theophanes.

Quod pertinet ad res Occidentalis Ecclesiae, clarent Galliarum hunc martyrii, quod subit hoc anno à sancto Theodardo Episcopo Leodiensis. Extant eius Acta scripta, vel relictura potius à Sigeberto Gemblacensi, qui se à meliori stylo exposuisse testatur. Natione Gallus Theodardus fuit, professione Monachus: cumque Sigebertus Rex Francorum in Austrasia duodecim modiorum erexit, vni eorum, nempe Stabulensi, consilio S. Reclami Tungrensis Episcopi & Camberti Coloniensis, maritus praeficitur Abbas; nolensque haud diu post ipsi Reclamo successit in Episcopatu Ecclesiae Leodiensis. Fuit ipsi aliqua ex parte quies, cum viueret Sigebertus laudatissimus Princeps æqui amantissimus, &

religionis obseruantissimus: quippe qui solus vixus sit pro miraculo frenum iniecit indomitae dominantis cupiditati, cum patrum regni ipse maior nata minorum sibi sumplerit partem, maiorem vero minori cesserit fratri Clouoco; beneque vixus pace, cum ab externis & à ciuilibus bellis quiesceret, sese totum monasteriis erigendis, aliisque pietatis operibus mancipauit.

Cum vero (vti anno superiori dictum est) Sigebertus ad annum vndecimum propagasset regnum, & ex hac vita recessisset, vno relicto puero filio Dagoberto; adoptatoque iam antea, cum prole careret, Ildeberto filio Grimaldi Maioris domus, cuius arte foras in Scotia Dagobertus puer fuerat amandatus, in bello perempto, & eius patrem carceri mancipato; potius est regno frater ipsius Sigeberti Clouocus, monarchiam obtinens Galliarum; qui Childerico secundo loco nato filio regnum à Sigeberto relicto tradidit, adolefcenti (vti autem) lenissimo, ad omnem prauorum impulsu facile mensili: sub quo ipse, quem diximus, Theodardus martyrium subit. Quomodo autem id acciderit, ex eius Actis hic reddimus, quae sic se habent.

Tutabatur Theodardum Episcopum contra omnes fauor Sigeberti Regis, qui amator diuinae religionis, oculos habebat circumluminibus simplicitate. Quo defuncto, regnum Austrasiae, quod tenerat, dedit frater Clouocus filio suo Childerico. Tum vero omni malitia & iniustitia in regno praualuit, & contra Ecclesiam grauis domesticus temporis turbo insouit. Theodardus autem, quia mercenarius non erat, non fugit à sacre Imperii, sed pro omnibus suis constantius ex aduerso stetit. Et quia pastor essentialiter bonus dixerat à: Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amico suo; nec in hoc foras auditor fuit, paratus pro omnibus animam ponere. Sed ne quid inexpectatum relinqueret, deliberat Regem Childericum adire, & ante eum super iniuriis Ecclesiae illatis legaliter exposcere, si forte per conseruam regalem Ecclesiae possessione sua reciperet. Atque dimittit eloqui à mentis sua oraculo, immineat sibi tempore passionis, dispositi domus sua, & omnibus rebus Vale dicto, ouesque suas illi commendans, qui sibi illas commendauerat, ducit mentis constantia, cum paucis iter arripit.

Porro filij belial, qui pra duritia impenitentis cordis thesaurizabant sibi iram, quillo modo poterunt adduci ad aliquam resipiscendi viam, vt scilicet ablata Ecclesia restituerent: sed scientes, quia in nullo ibi responderet iustitia, si de presumpso rebus Ecclesiae coram Palatinis ageretur controversia, mala multo cumulant, & ex desperationis periculo de morte innocenti Praesulis trahunt, & iter eum diligenter explorant. At vir sanctus iusti propositi tenax, quem armabat visus & efficax sermo Dei, dicens: Nolite timere eos, qui occidunt solam carnem: iam dicentis sui terminis longe excessisset, & in pago, quem Alsatian vulgo dicunt, bonis adibus prouentibus gradum fixerat. Et ecce censeus inimicorum Dei de insidiis emergent, arctibus lanceis in necem innocenti proruit. Ille mentis nato patientia clypeo, eos ad pacem bonum inuolare volebat. Sed quia non erant filij pacis, pax non inueniens in eis vbi requiesceret, ad animum pacis reuersa est.

Tum vero vt Lapi agnum, inuicem circumstantiam suam, illumque oculos ad caelos tollentem, & pro eo orantem exemplo IESV in Crucis pendens, contumelias afficiunt, humi prosterunt: & quia iram nequit explere potestatis, caput sancto oleo perunctum in frustra secant, corpus sanctum membrarum dilaniant. Terra quatenus sic data est in manus impiorum, spiritus autem ab omni terra ruderet excoctus per ignem passionis, vt antrum in fornace probatus religio ad Dominum, qui fecit illum. Fides nimirum, quae protomartyri Stephano aperuit caelos, vt videret Iesum stantem ad auxiliandum sibi: hac quoque Theodardo martyri caelos aperuit, &c. pergit auctor pluribus dicere de miraculis, quae postea contigerunt plurima quidem & ingentia, quibus Deus voluit hominibus notum fieri, secum in caelis regnare martyrem, quem improborum manus in terris occiderant. Adscriptus autem est Theodardus ea die, qua passus, decima mensis Septembris, catalogo sanctorum martyrum, ex demum annis singulis publica commemoratio in Ecclesia conspicitur redditus. Successit Theodardus

IV.

c Extant apud Sur. de co. Sup. tom. 5. V.

MI. DER. V. AD. VERSATVR. THEODARDO. d. 10. 11.

VI.

c Matt. 10.

VII.

MARTYRI VM THEODARDO. d. 10. 11.